

Номер етапу	Рік	Характеристика
		таксономії за міжнародними стандартами фінансової звітності в єдиному електронному форматі» (Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14.11.2019 № 294-IX). 3. Схвалення таксономії фінансової звітності UA XBRL МСФЗ 2019 (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, рішення № 807 від 27.12.2019 р. «Щодо схвалення таксономії фінансової звітності UA XBRL МСФЗ 2019»)
V	2020	1. Затвердження порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на функціонування центру збору фінансової звітності на основі таксономії за міжнародними стандартами фінансової звітності в єдиному електронному форматі (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, наказ № 65 від 17.06.2020 р.)

Джерело: розроблено автором

В процесі проведеного дослідження розкрито основні етапи впровадження та запуску таксономії за МСФЗ як основного інструменту архітектури фінансової звітності в Україні, що в подальшому буде сприяти у розробці практичних підходів до розвитку фінансової звітності в Україні.

УДК 657

Бурлан Світлана Анатоліївна,

к.е.н., професор кафедри обліку і аудиту, сертифікований аудитор,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,

м. Миколаїв, Україна,

Каткова Наталя Володимирівна,

к.е.н., професор кафедри обліку і економічного аналізу,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,

м. Миколаїв, Україна

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ АКТИВІВ ЗА МСФЗ

Нова версія Концептуальної основи фінансової звітності набуває чинності для обов'язкового застосування компаніями при складанні фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ за 2020 рік. У зв'язку, з цим в облікових політиках підприємства повинні бути враховані відповідні зміни. Насамперед, це відноситься до трактування понять «активи», «зобов'язання», «власний капітал», «доходи» та «витрати», а також критеріїв їх визнання.

Згідно п.4.3. Концептуальної основи актив – теперішній економічний ресурс, що контролюється суб'єктом господарювання внаслідок минулих подій. Економічний ресурс трактується як право, що має потенціал створення економічних вигід. Таким чином, нове трактування активів базується на трьох суттєвих аспектах:

- право;
- потенціал створення економічних вигід;
- контроль [1].

Зокрема, права, що мають потенціал створення економічних вигід, набувають багатьох форм, у тому числі:

а) прав, що відповідають обов'язку іншої сторони (права на одержання грошових коштів; права на одержання товарів або послуг; права на обмін економічними ресурсами з іншою стороною на сприятливих умовах (наприклад, форвардний контракт на купівлю економічного ресурсу на умовах, що є сприятливими на даний час, або опціон на купівлю економічного ресурсу); права на одержання вигоди від обов'язку іншої сторони передати економічний ресурс у разі певної майбутньої події, настання якої пов'язане з невизначеністю;

б) права, що не відповідають обов'язку іншої сторони (наприклад права на фізичні об'єкти на зразок основних засобів або запасів (право користування фізичним об'єктом або право одержувати вигоду від ліквідаційної вартості об'єкта оренди); права на використання об'єктів інтелектуальної власності) [1].

У принципі, кожне з прав суб'єкта господарювання є окремим активом. Утім, у цілях обліку взаємопов'язані права часто розглядаються як єдина одиниця обліку, що є єдиним активом. Наприклад, юридичне право власності на фізичний об'єкт може породжувати декілька прав, у тому числі:

- а) право користування об'єктом;
- б) право продавати права на об'єкт;
- в) право передавати права на об'єкт у заставу; та
- г) інші права.

Отже, у багатьох випадках комплекс прав, обумовлених юридичним правом власності на фізичний об'єкт, обліковується як єдиний актив.

На концептуальному рівні економічний ресурс – це комплекс прав, а не фізичний об'єкт. Поза тим, опис комплексу прав як фізичного об'єкта часто забезпечує правдиве подання цих прав у як найстисліший та зрозумілий спосіб.

Не всі права суб'єкта господарювання мають підставами для того, щоб бути його активами, права повинні одночасно мати потенціал створення для суб'єкта господарювання економічних вигід понад економічні вигоди, які доступні для всіх решти сторін, та контролюватись суб'єктом господарювання.

При цьому, для того, щоб потенціал створення економічних вигід існував, немає потреби у впевненості з приводу того – або навіть імовірності того, що право створить економічні вигоди. Потрібно лише, щоб це право вже існувало і щоб – щонайменше за однієї обставини – воно створювало для суб'єкта господарювання економічні вигоди понад ті, що доступні всім іншим сторонам.

Отже, має місце суттєва відмінність від попереднього визначення активів в частині економічних вигід, де актив визначався як ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання.

Право може відповідати визначенню економічного ресурсу, а отже бути активом, навіть якщо ймовірність створення ним економічних вигід низька. Утім, ця низька ймовірність може позначитись на рішеннях з приводу того, яку

саме інформацію надавати щодо активу та в який спосіб її надавати, в тому числі й на рішеннях з приводу того, чи визнавати актив та як його оцінювати.

Економічний ресурс може створювати економічні вигоди для суб'єкта господарювання, зокрема, наступними шляхами:

- а) одержувати договірні грошові потоки або інший економічний ресурс;
- б) обмінюватись економічними ресурсами з іншою стороною на сприятливих умовах;
- в) створювати надходження або уникати вибуття грошових коштів шляхом, наприклад, використання економічного ресурсу для збільшення вартості інших економічних ресурсів або надання економічного ресурсу в оренду іншій стороні;
- г) одержувати грошові кошти чи інші економічні ресурси шляхом продажу економічного ресурсу;
- г) погашати зобов'язання шляхом передання економічного ресурсу.

Контроль пов'язує економічний ресурс із суб'єктом господарювання.

Суб'єкт господарювання контролює економічний ресурс, якщо він має теперішню спроможність керувати використанням економічного ресурсу та одержувати економічні вигоди, що можуть від нього надходити. Контроль включає в себе теперішню спроможність не давати іншим сторонам керувати використанням економічного ресурсу та одержувати економічні вигоди, що можуть від нього надходити.

Суб'єкт господарювання має теперішню спроможність керувати використанням економічного ресурсу, якщо він має право задіяти цей економічний ресурс у своїй діяльності чи дозволити іншій стороні задіяти цей економічний ресурс у діяльності такої іншої сторони. Контроль над економічним ресурсом зазвичай виникає зі спроможності забезпечувати реалізацію законних прав. Для здійснення суб'єктом господарювання контролю над економічним ресурсом потрібно, щоб майбутні економічні вигоди від цього ресурсу прямо чи опосередковано надходили саме до суб'єкта господарювання, а не до іншої сторони [1].

Слід також відмітити і нові критерії визнання активів. Зокрема, актив визнається лише в тому разі, якщо визнання такого активу надає користувачам фінансової звітності інформацію, що є корисною, тобто доречну інформацію про актив і правдиве подання активу. Як відомо, за попередньою версією концептуальної основи актив визнавався в балансі, коли є ймовірним надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання і актив має собівартість або вартість, яку можна достовірно виміряти.

Таким чином, у новій версії концептуальної основи фінансової звітності активи розглядаються як набір прав, а не як фізичні об'єкти; визначення активів більше не базується на «очікуванні» надходження економічних вигід, а головний акцент робиться саме на потенціалі активу створювати економічні вигоди, навіть якщо ймовірність їх створення низька. При цьому, актив визнається лише в тому разі, якщо визнання такого активу надасть користувачам фінансової звітності лише доречну і правдиву інформацію про нього.

Список використаних джерел

1. Концептуальна основа фінансової звітності. URL : <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.